

Čo sú všeobecné jazykové schopnosti (VJS)?

Bilingválne gymnáziá postavili autorov diagnostických testov pred špecifickú úlohu: posúdiť či dokonca objektívne odmerať predpoklady jednotlivých uchádzačov pre učenie sa cudzieho jazyka, a to bez toho, aby bol tento konkrétny jazyk v teste použitý. Dôvodom je skutočnosť, že školy nechcú znevýhodňovať žiakov, ktorí sa daný jazyk ešte neučili, keďže sa predpokladá, že sa ho naučia v priebehu nultého ročníka. Cieľom teda nie je testovať úroveň zvládnutia konkrétneho jazyka, ale tzv. všeobecné jazykové schopnosti.

Táto požiadavka zo strany škôl sa opiera o všeobecne známy fakt, že nie každý sa učí cudzie jazyky rovnako ľahko. Niekomu to nerobí problémy a bez väčšej námahy zvládne počas školskej dochádzky aj niekoľko jazykov, iní zápasia aj s jedným. Teoretické výskumy zatiaľ nedali jednoznačnú a vyčerpávajúcu odpoveď na to, čím je to spôsobené a ktoré psychické schopnosti sú v tomto smere určujúce, isté čiastkové poznatky však existujú a tie sa snažíme zohľadňovať v našich testoch

Aké schopnosti testujeme?

Vnímovosť na cudzie jazyky: Aj keď dieťa vyrastá v monolingválnom prostredí, nevyhnutne sa s cudzími jazykmi občas stretáva. V televízii, na internete, v hudbe, počas zahraničných dovolení, ale aj v rodnom jazyku prostredníctvom cudzích slov. Väčšina detí tak má aspoň sporadický kontakt s češtinou, angličtinou, francúz-

štinou, nemčinou. V našich testoch sledujeme, do akej miery je respondent na tieto cudzie jazyky vnímavý.

Schopnosť analyzovať neznámy jazyk: Mnoho bežne používaných cudzích slov má svoj pôvod v latinčine či gréčtine. Žiaci s dobrými jazykovými schopnosťami spravidla poznajú význam týchto cudzích slov a vedia ho využiť na porozumenie jednoduchým nápisom či citátom v latinčine či gréčtine. Dokážu tiež analyzovať štruktúru umelých jazykov (ako Esperanto) a správne vydedukovať význam jednoduchých viet či textov.

Sluchová dispozícia na učenie sa jazykov: Sluchovú dispozíciu by bolo najvhodnejšie testovať s pomocou počúvania nahrávok. To by však v podmienkach prijímacích i talentových skúšok bolo organizačne pomerne zložitú. Čiastočnú

náhradu tvoria otázky, v ktorých testujeme schopnosť žiakov rozpoznať a rozlíšiť tzv. rytmus slov.

Verbálne myslenie: Rozumie sa ním schopnosť aktívne pracovať so slovnou zásobou a napríklad generovať slová daných vlastností. Túto schopnosť testujeme pomocou rôznych anagramov, dopĺňovačiek, prešmyčiek a ďalších špeciálnych typov otázok.

Slovná zásoba: Dôležitým indikátorom jazykových schopností je rozsah a kvalita slovnej zásoby vo vlastnom rodnom jazyku. Preto v rámci testovania všeobecných jazykových schopností overujeme znalosť málo frekventovaných slovenských slov, znalosť synonym, antonym, homonym, porozumenie idiomom, rozlišovanie vidov (dokonavé a nedokonavé tvary sloves), znalosť významu cudzích slov atď.

